

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

45.

KURIER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 4-го Июня — 1837 — Wilno. Piątek. 4-go Czerwca.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 28-го Мая.

Е. К. В. Принцъ Фридрихъ Виртембергскій, прибылъ на дняхъ въ здѣшнюю столицу.

— Высочайшими Грамотами, 27-го Апрѣля, Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами ордена *Св. Анны 1-й степени*: Военный Губернаторъ города Саратова и Саратовскій Гражданскій Губернаторъ, Генералъ-Маіоръ *Бибиковъ*; Членъ Артиллерійскаго Отдѣленія военно-учебнаго Комитета, состоящій по Артиллеріи Генералъ-Маіоръ *Бонтанъ*; Начальникъ Артиллерійскихъ Гарнизоновъ С. Петербургскаго Округа, Генералъ-Маіоръ *Корсаковъ 1-й*; состоящій при Отдѣльномъ Корпусѣ Внутренней Стражи, числящійся по Арміи Генералъ-Маіоръ *Толмазовъ 1-й*; Тверской Гражданскій Губернаторъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Графъ *Толстой*; Совѣтникъ Приворотной Канцеляріи, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Сухопрудскій*; Ордена *Св. Станислава 1-й степени*: Бессарабскій Военный Губернаторъ, Управляющій Гражданскою частію и Измаильскимъ Градоначальствомъ, Генералъ-Маіоръ *Федоровъ*; того же ордена *2-й степени*: Смотритель 2-го отдѣленія Эрмитажа, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Лабенскій*.

— Состоящему при Министерствѣ Внутреннихъ Дѣлъ, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Василькикову*, Всемилостивѣйше повелѣно быть въ должности Орловскаго Гражданскаго Губернатора.

— Государь Императоръ, по положенію Комитета Гг. Министровъ, въ слѣдствіе представленія Г. Министра Народнаго Просвѣщенія, Высочайше соизволилъ утвердить, въ 15-й день минувшаго Апрѣля, слѣдующія пояснительныя правила, касательно преимуществъ Заслуженныхъ Профессоровъ и тѣхъ, кои, не получивъ еще сего званія, выслужили по учебной части 25 лѣтъ. 1) Приобрѣтеніе званія Заслуженнаго равно принадлежитъ, какъ начавшему службу свою прямо Профессоромъ, такъ и тѣмъ, кои исполняли прежде другія учебныя обязанности, но выслужили въ послѣдствіи 25-ть лѣтъ въ одной профессорской должности. 2) Производство пенсіи на службѣ, независимо отъ жалованья, предоставляется, какъ Заслуженному Профессору, такъ и Профессору, прослужившему въ разныхъ должностяхъ учебной части въ сложности 25-ть лѣтъ, съ тѣмъ однако различіемъ, что первые сохраняютъ пенсію, сверхъ жалованья, и по занятіи вновь каведры, и по вступленіи въ другой родъ службы, между тѣмъ, какъ послѣднимъ предоставляется пенсія только съ продолженіемъ службы по учебному ведомству Министерства Народнаго Просвѣщенія. На семь основаній, Профессоры, прослужившіе въ учебныхъ должностяхъ 25-ть лѣтъ, и оставленные еще на службѣ въ Министерствѣ Народнаго Просвѣщенія, не получаютъ пенсій, если продолжаютъ въ то же время служить по другимъ ведомствамъ, или имѣютъ другія мѣста въ самомъ Министерствѣ, съ особымъ жалованьемъ, хотябы то было даже и по учебной части; ибо въ противномъ случаѣ, надлежало бы имъ, не-

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Санкт-Petersburg, dnia 28-go Maja.

Jego Królewska Wysokość Xiążę Fryderyk Wirtemberski, przybył w tych dniach do tutejszej Stolicy.

— Przez Najwyższe Dyplomata, 27-go Kwietnia, Najłaskawiej mianowani Kawalerami Orderu *Sw. Anny 1-go stopnia*: Wojenny Gubernator miasta Saratowa i Saratowski Cywilny Gubernator, Jenerał-Major *Bibikow*; Członek Artylleryyskiego oddziału wojskowo-szkolnego Komitetu, liczący się w Artylleryi Jenerał-Major *Bontan*; Naczelnik Garnizonów Artylleryi St. Petersburgskiego okręgu, Jenerał-Major *Korsakow 1-szy*; zostający przy Odwodowym Korpusie Wewnętrznej Straży, liczący się w Armii Jenerał-Major *Tolmaczew 1-szy*; Twerski Cywilny Gubernator, Rzeczywisty Radzca Stanu Hrabia *Tolstoy*; Radzca Nadwornego Kantoru, Rzeczywisty Radzca Stanu *Suchoprudski*; Orderu *Sw. Stanisława 1-go stopnia*: Bessarabski Wojenny Gubernator, Zarządzający wydziałem Cywilnym i Nacelnictwem miasta Izmaila, Jenerał-Major *Fiedorow*; tegoż orderu 2-go stopnia: Dozorca 2-go oddziału Ermitażu, Rzeczywisty Radzca Stanu *Labeński*.

— Zostającemu przy Ministeryum Spraw Wewnętrznych, Rzeczywistemu Radcy Stanu *Wasilczykowu*, Najłaskawiej rozkazano być w obowiązku Orłowskiego Cywilnego Gubernatora.

— CESARZ Jego Mość, po nastąpieniu postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, na skutek przedstawienia P. Ministra Narodowego Oświecenia, Najwyżej utwierdził raczył w dniu 13 zeszłego Kwietnia, następnie objaśniające prawidła, względem prerogatyw Zasłużonych Professorów, i tych, którzy, nie otrzymawszy jeszcze tego nazwania, wysłużyli w szkolnych obowiązkach 25 lat. 1) Nabycie nazwania Zasłużonego równie należy się tak temu, który rozpoczął swą służbę prosto Profesorem, jako i tym, którzy pierwiej sprawowali szkolne obowiązki, a nakoniec wysłużyli 25 lat w samym Professorskim obowiązku. 2) Wypłata pensyi podczas służby, niezależnie od płacy, zostawuje się tak Zasłużonemu Professorowi, jako i Professorowi, który w różnych obowiązkach wysłużył w szkolnej służbie w ogóle 25 lat, z tą jednakże różnicą, iż pierwsi zachowują pensyą oprócz płacy i po zajęciu nowej katedry, po wstąpieniu do drugiego rodzaju służby, gdy tymczasem ostatnim zachowuje się pensya tylko do czasu trwania służby w szkolnej wiedzy Ministeryum Narodowego Oświecenia. Na tej osnowie, Professorowie, którzy wysłużyli w szkolnych obowiązkach 25 lat, i którzy jeszcze pozostali w służbie pod władzą Ministeryum Narodowego Oświecenia, nie pobierają pensyi, jeżeli w tymże czasie nie przestają służyć pod innemi zawiadostwami, albo mają inne miejsca w samym Ministeryum, z osobną płacą, chociażby to nawet było w szkolnej części; gdyż w przeciwnym razie, należałoby im, niezależnie od płacy za dwa szkolne obowiązki w różnych zakładach, pobierać jeszcze i dwie pensye, co nie byłoby zgodnem z celem Ustawy 18-go Listopada 1836 ro-

зависимо отъ жалованья по двумъ учебнымъ мѣстамъ въ разныхъ заведеніяхъ, получать еще и двѣ пенсіи, что не согласно бы было съ цѣлію Положенія 18-го Ноября 1836 года, и съ общими государственными Законами. 3) Профессоръ, получившій за 25-ти-лѣтнее служеніе въ учебныхъ должностяхъ, съ оставленіемъ при Университетѣ, пенсію, по приобрѣтеніи въ послѣдствіи званія Заслуженнаго, получаетъ право пользоваться оною, служа, не только въ Министерствѣ Народнаго Просвѣщенія, но и въ другомъ вѣдомствѣ. 4) Профессоръ, приобрѣвшій право на пенсію прохожденіемъ разныхъ должностей по учебной части, остается на службѣ при Университетѣ, безъ новаго избранія, какъ сіе постановлено для Заслуженныхъ Профессоровъ, а только по засвидѣтельствованію Попечителя Учебнаго Округа, что онъ можетъ еще служить съ пользою, и съ утвержденія Министерства. (С. П.)

*Всеподданнѣйшее донесеніе Г. Московскаго
Военнаго Генералъ-Губернатора.*

9-го числа сего Мая, на Бородинскомъ полѣ, по Высочайшему повелѣнію Вашего Императорскаго Величества, заложень въ присутствіи моемъ памятникъ, долженствующій свидѣтельствовать отдаленному потомству о знаменитой битвѣ Россіанъ, бывшей 26 Августа 1812 года, почти со всеми совокупившимися народами Европы.

Закладка происходила слѣдующимъ порядкомъ: Въ 10 часовъ утра прибывшій изъ Москвы съ Духовенствомъ Викарій Московской Митрополіи Преосвященный Исидоръ Епископъ Дмитровскій, также Военные и Гражданскіе чиновники, собрались въ Спасской общежительной Пустыни, для слушанія Божественной Литургіи. Сія мирная обитель основана на лѣвомъ флангѣ нашей позиціи, супругою Генералъ-Майора *Тузкова*, павшаго въ сей битвѣ. — Она, отказавшись отъ свѣта, посвятила на семь мѣстъ остатки дней своихъ на службу Богу и пользу сиротъ.

Священнодѣйствіе совершалъ въ церкви Нерукотвореннаго Образа Спасителя Преосвященный Исидоръ Епископъ Дмитровскій, а по окончаніи Литургіи отправлена панихида по Православнымъ воинамъ, за Вѣру, Царя и Отечество, на брани животовъ свой положившимъ; послѣ сего крестный ходъ сопровождаемый въ многочисленнѣйшіи собравшимся народомъ, отправился на мѣсто закладки, съ пѣніемъ: Христосъ Воскресе, и, на пути, среди поля, совершивъ литію по убиеннымъ воинамъ, прибылъ въ такомъ порядкѣ на пріуготовленное для памятника мѣсто, гдѣ совершено водосвященіе, по окончаніи коего Преосвященный Исидоръ произнесъ краткую, но сильную рѣчь, тронувшую каждого изъ слушателей до глубины сердца, всеподданнѣйше при семъ представляемую; за симъ послѣдовала и сама закладка памятника.

По окончаніи оной провозглашено многолѣтіе Вашему Императорскому Величеству и всей Августѣйшей Фамиліи, а въ заключеніе всего возгласена вѣчная память Православнымъ воинамъ, на брани убиеннымъ.

При семъ случаѣ стеченіе народа было весьма многочисленно; погода, вмѣсто ненастной, смѣнилась весьма пріятною, и ясный день 9-го Мая освѣтилъ торжество онаго.

На самомъ мѣстѣ закладки, при рытіи земли для фундамента, при бранныхъ остаткахъ павшихъ воиновъ, найдено много пуль, нѣсколько ядеръ, обломки оружія всякаго рода войскъ и разныхъ націй; найдено также нѣсколько мѣдныхъ Гвардейскихъ Россійскихъ гербовъ.

Памятникъ заложенъ на самомъ возвышенномъ мѣстѣ, командующемъ сею окрестностію, на той самой высотѣ, съ которой устроенная во время битвы грозная батарея, называвшаяся батареею Раевского, сокрушала сильныя колонны непріятеля.

О чемъ Вашему Императорскому Величеству имѣю счастье всеподданнѣйше донести.

Подлинное подписалъ: Московскій Военный Генералъ-Губернаторъ Князь *Голицынъ*.

14-го Мая 1837 года.

Москва.

Р ѣ ч ь,

при заложеніи памятника на Бородинскомъ полѣ, 1837 года Мая 9 дня, говоренная Исидоромъ Епископомъ Дмитровскимъ, Викаріемъ Московскимъ.

Сынове Россіи!

Какое слово можетъ изречь то, что во услышаніе цѣлаго свѣта, столько времени, проповѣдуетъ сія безсловная — величественная пустыня, упоенная кровію, усыпанная костями доблестныхъ воиновъ — мучениковъ Вѣры преданности Престолу и любви

ку и зъ powszechnemi Prawami Państwa. 3) Professor, który otrzymał pensyę za 25-letnią służbę w szkolnych obowiązkach, z pozostaniem przy Uniwersytecie, po nabyciu w późniejszym czasie nazwania Zasłużonego, nabywa prawa do pobierania tej pensyi, służąc, nie tylko w Ministerium Narodowego Oświecenia, ale i w innych wiedzach. 4) Professor, który nabył prawo do pensyi przechodząc różne obowiązki w szkolnej służbie, pozostaje na służbie przy Uniwersytecie, bez nowego obrania, jak to jest postanowiono dla zasłużonych Professorów, ale tylko po zaświadczeniu Kuratora Szkolnego Okręgu, iż on może jeszcze służyć z pożytkiem, i z utwierdzenia Ministerium. (P. P.)

*Nayuniżeńsze doniesienie P. Moskiewskiego Wojennego
Jenerał-Gubernatora.*

Data 9-go teraźniejszego Maja, na Borodińskim polu, podług Naywyższego Waszey Cesarskiej Mości Rozkazu, założony został w mojej obecności pomnik, który ma świadczyć odległej potomności o wielkiej bitwie Rossyan, byłej 26-go Sierpnia 1812 roku, ze wszystkimi prawie połączonemi narodami Europy.

Założenie odbyło się porządkiem następującym:

O godzinie 10 zrana, przybyły z Moskwy z Duchowienstwem Wikaryusz Moskiewskiej Metropolii Przenaywielebniejszy Izidor Biskup Dmitrowski, tudzież Woyskowi i Cywilni Urzędnicy, zebrali się do Spaskiego klasztoru, dla słuchania Mszy Świętej. Ta zakonna posada, założona jest na lewém skrzydle naszej pozycyi, przez małżonkę Jenerał-Majora Tuczkowa, poległego w tej bitwie. — Wyrzekłszy się ona świata, poświęciła na tém miejscu resztę dni swoich na służenie Bogu i wspieraniu sierot.

Święte obrzędy w cerkwi Nierękatwórnego obrazu Zbawiciela odbywał Przenaywielebniejszy Izidor, Biskup Dmitrowski, a po Mszy Świętej odprawione było żałobne nabożeństwo za prawowiernych wojowników, którzy za Wiarę, Króla i Ojczyznę, na polu bitwy polegli; potem processya, przeprowadzana od licznie zgromadzonego ludu, udała się na miejsce założenia, śpiewając, Chrystus Zmartwychwstał, i na drodze, pośród pola, odśpiewawszy modły za poległych wojowników, przybyła w tym porządku do przygotowanego na pomnik miejsca, gdzie odbyło się pokropienie święconą wodą, po czém Przenaywielebniejszy Izidor miał krótką, ale każdego ze słuchaczy przejmującą do głębi serca, naypoddaniejszą tu załączoną mowę; potem nastąpiło i samo założenie pomnika.

Po jego ukończeniu zaśpiewano mnogie lata Waszey Cesarskiej Mości i całej Nayjaśniejszej Familii, a na zakończenie wszystkiego, zaśpiewano wieczny pokój Prawowiernym wojownikom, w boju poległym.

Przy tej okoliczności, napływ ludu był nader wielki, słotny czas zamienił się w nayprzyjemniejszą pogodę, a piękny dzień 9-go Maja oświecił jego obchód.

Na samém miejscu założenia, przy kopaniu ziemi pod fundamenta, przy znikomych szczątkach poległych wojowników, znaleziono wiele kul ręcznej broni, kilka działowych, ułamki oręża wszelkiego rodzaju wojsk i różnych narodów; znaleziono także kilka mosiężnych Rossyjskich herbów Gwardyi.

Pomnik wzniesiony jest na miejscu naywyższém, panującym nad całą okolicą; na tém samém wzgórzu, z którego urządzona w czasie bitwy groźna bateria, nazywająca się baterią Rajewskiego, znosiła potężne nieprzyjaciół kolumny.

O czém Waszey Cesarskiej Mości mam szczęście nayuniżeńszy donieść.

Autentyk podpisał: Moskiewski Wojenny Jenerał-Gubernator Xiażo *Golicyn*.

14-go Maja 1837 r.

Moskwa.

M o w a,

miana przy założeniu pomnika na Borodińskim polu, 9-go Maja 1837 roku, przez Izidora, Biskupa Dmitrowskiego, Wikaryusza Moskiewskiego.

Synowie Rossyi!

Jakież słowa mogą wyrazić to, co przed obliczem świata całego, przez tyle czasów, opowiada ta bezmówna — wspianą pustynia, przesiąkniętą krwią, usiana kośćmi walecznych wojowników — męczenników Wia-ry, poświęcenia się dla Tronu i miłości ku Ojczyźnie!

къ Отечеству! — среди этой тишины, среди этого необъятного кладбища, гдѣ Россія, съ чувствомъ собственной правоты и упованія на Бога милости и правды, необязанно открыла грудь свою дряхлеющей Европѣ, крестилась въ крови своей, и возродилась въ новую жизнь и славу, — подъ этимъ небомъ, откуда взираютъ на насъ сонмы вѣнчанныхъ Героевъ, положившихъ души своя — за Святую Церковь, за Царя-Отца, за спасеніе земной отчизны, — здѣсь не говорить должно, а погружаться мыслію въ бездну неисповѣдимыхъ судебъ Всевышняго, благоговѣть предъ величіемъ Господа силъ, и смиренно молить благость его, да прославитъ въ царствіи своемъ прославившихъ Отечество наше братій, — и память подвиговъ ихъ да сохранится изъ рода въ родъ, изъ вѣка въ вѣкъ — поучительный урокъ отдаленнѣйшему потомству, какія чудеса творить вѣра и упованіе на помощь Господа, крѣпкаго въ бранехъ, какъ могущественна и неустрашима любовь къ Помазаннику Божію, — какую жертву способно принести чувство народной чести для блага Отечественнаго.

Отецъ Отечества нашего, столько любящій славу и благоденствіе Россіи, столько признательный къ доблестямъ сыновъ ея, поставилъ славу свою въ томъ, чтобы воздавать достойную честь подвигамъ, упрочившимъ славу и могущество любезнаго Отечества. Престольный градъ его уже красуется величественнымъ памятникомъ, достойнымъ славы Благословеннаго АЛЕКСАНДРА и Августѣйшаго Преемника и Царства Его и величія. Первопрестольному граду, въ лицѣ представителей, его Державная воля Благочестивѣйшаго Монарха предоставила честь, съ молитвою о православныхъ воинахъ, на мѣстѣ семъ животъ свой положившихъ, основать памятникъ незабвеннымъ сподвижникамъ великодушнаго Побѣдителя народовъ, Ангела-Хранителя Россіи, и Спасителя Европы.

День Святителя Николая — особенно чтимаго нами Покровителя, коего самое имя знаменуетъ побѣдителя народовъ, сугубое доставляетъ торжество исполнителямъ Священной воли Вѣнчавшаго НИКОЛАЯ, передающаго потомкамъ славу побѣдителей гордаго и сильнаго вождя двадцати языкъ.

Тебѣ, Господи, подобаетъ слава въ вѣки вѣковъ. Твоею силою веселится Царь и славить чудеса Твоя. Пробави милость твою въдушимъ тя, и благословеніе твое выну да почитъ на главѣ возлюбленнаго Помазанника Твоего. Дни на дни Царевы приложими, Господи, и лѣта Его до дне рода и рода, да и сынове Сиони всегда радуются о Царѣ своемъ. Да разумѣютъ вси языцы, яко съ нами Богъ! (А. В.)

Письмо изъ Твери, о пребываніи Его Императорскаго Высочества Великаго Князя Цесаревича Наслѣдника Престола.

Ты знаешь, любезный другъ, какъ бываетъ обыкновенно, даже зимою, пуста наша Тверь, которую нѣкогда называли уголкомъ Москвы. Можешь судить, что съ нею сдѣлалось, когда многіе временныя жильцы ея выѣхали съ своего зимовья по деревнямъ, хозяйничать и наслаждаться возрожденіемъ природы. Оставшіеся горевали, переносили желаніями на свѣжій бархатъ полей, подъ раздолье неба, не стѣсненнаго рамкою домовъ, въ рощи, только что оперяющіяся, но уже оглащаемыя своими крылатыми пѣвцами, на берега Волги, заигравшей на органахъ своихъ порогами дивный гимнъ веснѣ. Да, въ послѣднихъ числахъ Апрѣля, наша Тверь походила на какое-нибудь захолустіе Москвы, или какъ сказалъ нѣкто прежде, на красивую почтовую станцію. Пустота и скука, скука и пустота!

Вдругъ, 1-го Мая, Тверь оживаетъ, волнуется, шумитъ, кипитъ народомъ; экипажи то и дѣло снуютъ по улицамъ; со всѣхъ сторонъ изъ уѣздовъ спѣшить дворянство въ сердце губерніи; эстафеты скачутъ въ Москву; дилижансы привозятъ изъ столицы оркестры; гостинный дворъ и магазины наполнены посетителями, какъ на ярмаркѣ, и не имѣютъ довольно средствъ удовлетворить покупателей: все радуется, все заботится. Чтожь причиною такой необыкновенной перемѣны въ нѣсколько дней? — Неожиданная вѣсть, что Наслѣдникъ Русскаго Престола, вмѣсто того, чтобы ѣхать на Вологду, какъ предположено было, ѣдетъ на Тверь. „4-го будетъ Онъ здѣсь!“ волшебною силою передается въ нѣсколько минутъ по всему городу. Восторгъ написанъ на всѣхъ лицахъ. Но вмѣстѣ съ этимъ рождается забота, какъ въ три дня приготовить достойно принять такого дорогаго гостя. А усердіе? а любовь и преданность? О! чего не сдѣлаютъ они!... Эти двигатели пополняютъ время, удесетеряютъ силы и средства; они могучѣе самой могущественной воли, всегда больше

пошрѣдъ тей цисзы! — срѣдѣ тыхъ неobjѣтыхъ mogli, гдѣ Rossya, z uczuciem swej prawosci i nadziei w Bogu łaski i prawdy, bez bojaźni stawiała swe piersienie-przyjacielskiej Europie, ochrzciła się w krew własną i odrodziła się w nowym życiu i sławie — pod tém niebem, z kąd poglądają na nas półki ukoronowanych bohaterów, którzy poświęcili swe życie — za Świętą Kościół, za Cesarza-Ojca, za ocalenie tej doczesnej Ojczyzny, — tu nie mówić wypada, ale pograć się myślą w bezdenności nieobjętych sądów Najwyższego, upadać przed wielkością Pana Zastępów, i pokornie błagać jego łaski, ażeby przyjął do chwały w królestwie swoim tych braci naszych, którzy wstawili Ojczyznę, — pamięć ich czynów niech przechodzi od pokolenia do pokolenia, z wieku w wieki — ku nauce odległej potomności, jakie cuda sprawia wiara i nadzieja pomocy od Boga mocnego w walkach, jak potężną i nieustraszoną jest miłość ku Pomazanićowi Pańskiemu, — jaką ofiarę zdolne jest ponieść uczucie narodowego honoru dla dobra Ojczyzny.

Oycie naszej Ojczyzny, tak miłujący sławę i szczęście Rosyi, tak wdzięczny za waleczność i onoty jej synów, na tém sławę swą zasadza, ażeby oddawać godną część dziełom, które utrwały sławę i potęgę ulubionej Ojczyzny. Jego stolica już się zdobi wspaniałym pomnikiem, godnym sławy Błogosławionego ALEXANDRA i Najjaśniejszego Następcy jego Cesarstwa i wielkości. Pierwszej stolicy, w osobie jej reprezentantów, Potężna wola Najprawowierniejszego MONARCHY, zostawiła zaszczyt, z modlitwą za prawowiernych wojowników, którzy na tém miejscu polegli, założyć pomnik, dla wiekopomnych uczestników wspaniałomyślnego Zwycięzcy narodów, Anioła Stróża Rosyi i Wyzwiciela Europy.

День Миколая Бискупа — szczególnie czczónego przez nas Opiekuna, którego samo imię znamionuje Zwycięzcę narodów, podwójną daje uroczystość wykonywaczom świętej woli Najjaśniejszego NIKOŁAJA, przekazującego potomkom sławę zwycięzców dumnego i potężnego wodza dwudziestu narodów.

Tobie Panie niech będzie chwała na wieki wieków. Twoją mocą uweselony Król, i wysławia Twe cuda. Udziel miłosierdzia Twego dla wyznających Cię, i błogosławieństwo Twoje niech nazawsze spoczywa na głowie ulubionego Twojego Pomazanića. Panie! pomnoż dni Króla, i lata jego przedłuż od pokolenia do pokolenia, i niech synowie Syonu zawsze się radują z Króla swojego. Niech poymują wszystkie narody, jako Bóg z nami! (G. S. P.)

LIST z TWERU o POBYCIE JEJGO CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEGO KSIĄŻĘCIA CESARZEWICZA NASTĘPCY TRONU.

Wiesz, luby przyjacielu, jak za zwyczaj, nawet podczas zimy, puste bywa nasze miasto Twer, które niegdyś nazywano kątkiem Moskwy. Możesz wnosić, co się w niem stało, kiedy wiele czasowych jego mieszkańców powyjeżdżało ze swoich zimowych mieszkań na wieś, dla gospodarowania i cieszenia się odrodzoną naturą; a ci, którzy pozostali, smucili się, przenosząc się z życzeniami na świeże axamity pól, pod sklepienie nieba, nie ścięśnione obwodem domów, do gajów zaledwo zaczynających zielenieć, ale już napełnionych swemi skrzydlatemi śpiewakami, na brzegi Wołgi, która już zagrała na organach swych progów zadziwiający hymn wiosnie. W ostatnich dniach Kwietnia, nasze miasto podobne było do pustego zakątka Moskwy, albo, jak to dawniej ktoś powiedział, do pięknej pocztowej stacyi. Czczość i nuda, nuda i czczość!

Nagle, dnia 1-go Maja, Twer się ożywia, rusza, szumi, wre ludnością; pojazdy bezustannie turkoczą po ulicach, ze wszystkich stron z powiatów śpieszy dworzanie do serca Gubernii; sztafety latają do Moskwy; dyliżanse przywożą ze Stolicy orkiestry; zajezdny dom i magazyny zapełnione są gośćmi, jak na jarmarku, i nie mają dość środków do zaspokojenia kupujących: wszystko się raduje, wszystko się krząta. Cóż jest przyczyną tej nadzwyczajnej w kilka dni odmiany? — Niepodziana wiadomość, że Następcą Rosyjskiego Tronu, zamiast tego, co miał jechać na Wołogdę, jak było ułożono, jedzie na Twer. „Dnia 4-go będzie On tu.“ czarodziejską mocą roznosi się w kilka chwil po całym mieście. Zachwycenie maluje się na wszystkich twarzach. Lecz razem z tém rozlega się troskliwość, jak we trzy dni godnie przygotować się do przyjęcia tak drogiego Gościa. A gorliwość? a miłość i poświęcenie się? O! czegoż to nie dokażą!... Te dźwięgnie nadstarczają czas, o dziesięć razy powiększają siły i środki; są potężniejsze od najsilniejszej woli, zawsze więcej uczynią od wszelkich

сдѣлають всякихъ строгихъ наказовъ, или народныхъ совѣщаній. Тутъ не нужно собирать голоса, гдѣ у всѣхъ на устахъ и въ сердцахъ одинъ голосъ. Съ этими чувствами, всѣ званія принялись за дѣло. И 4-го Мая, Тверь уже была готова принять Государя Наслѣдника.

Но, вмѣсто 4-го, Его Императорское Высочество прибылъ 5-го числа, въ шестомъ часу по полудни. Колокольный звонъ во всѣхъ церквахъ возвѣстилъ объ Его прїѣздѣ. Народъ встрѣтилъ Его радостными восклицаніями. Хотѣли отпечь лошадей отъ Его экипажа, и вести на себѣ; но боясь какой нибудь суматохи отъ стеченія народа, и послѣдствій отъ нея при спускѣ на мостъ черезъ Волгу и на самомъ мосту, отклонили народъ отъ этого извѣщенія преданности. И тутъ видна была важная забота о томъ, на Комъ покоятся будущія надежды Россіи. По прибытіи въ соборный храмъ Преображенія Господня, у входа въ него, Государь Наслѣдникъ встрѣченъ былъ Преосвященнымъ Неофитомъ со крестомъ; принявъ отъ него благословеніе, вступилъ въ храмъ. Тамъ, въ умиленномъ благоговѣніи, принесъ дань Царю Царей, и поклонился Святителю. Очи всѣхъ присутствовавшихъ были обращены на Цесаревича, и наполнились слезами радости, читая на лицѣ Его залогъ всего прекраснаго и высокаго. Теплыя, усердныя молитвы Тверитянъ о благополучномъ путешествіи Его, о здравіи Его и долголетіи, приобщились къ Его чистой, трогательной молитвѣ. Когда Онъ вышелъ изъ церкви, Дворцовая площадь покрыта была народомъ, такъ, что нѣгдѣ было руки продѣть. Все разступилось, чтобы дать Ему дорогу, и почти Ему одному. Даже свита Его съ трудомъ могла слѣдовать за нимъ. Тысячи голосовъ превратились въ одно восторженное ура! — У Дворца, Его Императорское Высочество встрѣченъ былъ Гражданскимъ Губернаторомъ, Губерн. Предводит. Дворянства и Начальникомъ Удѣльн. Канторы (въ завѣдываніи котораго состоитъ дворецъ); депутація отъ купечества, по Русскому обычаю, поднесла Ему хлѣбъ-соль. До самой глубокой ночи, народъ въ благоговѣнной тишинѣ стоялъ на стражѣ около дворца, передавая одинъ другому замѣчанія свои о Цесаревичѣ. — „Какой молодецъ! Видно, Русская кровь играетъ въ немъ! Какъ усердно молился въ церкви и поклонился святымъ иконамъ! Какъ привѣтливо ко всѣмъ!“ Вотъ рѣчи, которыя я подслушала, возвращаясь поздно отъ В. А. Жуковскаго. И вотъ еще выводъ, какой я сдѣлала, на слѣдующій день, изъ бесѣдъ крестьянина, купца и дворянина. Всѣ поняли высокую мысль Государя Императора, который въ отеческихъ попеченіяхъ о Сынѣ и народѣ Своемъ, посылаетъ Своего Наслѣдника ознакомиться съ Россіею, и познакомить ее съ будущимъ ея Царемъ. Увидѣвъ, узнавъ Государя Наслѣдника, народъ увѣрился, что благоденствіе его упрочено на многія и многія лѣта.

Вечеромъ городъ былъ прекрасно иллюминированъ. Это пришлось зрителямъ по сердцу.

На другой день, т. е. 6-го числа, въ 9 часовъ утра, имѣли счастье представляться Его Императорскому Высочеству дворянство, военные и гражданскіе чиновники и именитое купечество. Каждого изъ нихъ Государь Наслѣдникъ очаровалъ Своимъ привѣтомъ, въ сердце cadaго бросилъ сѣмена любви и преданности, которыя разовьются въ будущихъ поколѣніяхъ богатою для Него жатвою. — Въ десять часовъ, Цесаревичъ изволилъ дѣлать, за Петербургскою заставою, смотръ 7-й Конно-Артиллерійской бригады, и остался имъ доволенъ. Въ 11 часовъ, посѣтилъ выставку издѣлій Тверской губерніи, расположенную въ нижнихъ комнатахъ дворца. Здѣсь, находившіеся въ это время, имѣли случай оцѣнить любознательность Его Высочества и вѣрный взглядъ на вещи. Особенное вниманіе изволилъ Онъ обратить на слѣдующія вещи: 1) *Сапоги* разнаго вида, которыхъ вырабатывается ежегодно болѣе милліона паръ, Корчевскаго Уѣзда въ селѣ Кимрахъ, принадлежащемъ Графинѣ Ю. П. Самойловой. 2) *Красную юфть*, съ фабрикъ купцовъ Савиныхъ и Мосягиныхъ, изъ Осташкова. 3) Разные роды *гвоздей*. Выковываніе ихъ составляетъ значительную промышленность Твери и уѣзда. Представлены гвозди, которыхъ тысяча вѣситъ шесть золотниковъ. 4) *Канатную пеньковую пряжу*, съ фабрикъ Ржевскихъ купцовъ Герсенева, Мыльниковъ, Глушкова и Еремьева. 5) *Карминъ*, выдѣлываемый отличнымъ образомъ изъ кошенили, въ Ржевѣ, на заводѣ братьевъ Волочковыхъ, которые одни обладаютъ тайною этого искусства, переданнаго имъ отцемъ. 6) *Химическія издѣлія*, съ фабрики иностранца Бруннгаузена, въ Корчевскомъ уѣздѣ. 7) *Сахаръ*, съ завода Почетнаго Гражданина Петра Савина. Этотъ заводъ находится въ самомъ

найсуровѣйшихъ розказовъ, albo publicznych narad. Tu nie trzeba zbierać głosów, gdzie u wszystkich na ustach i w sercu jeden jest głos. Z temi uczuciami, wszystkie stany wzięły się do dzieła. D. 4-go Maja, Twer był już przygotowany do przyjęcia Cesarzowicza Jego Mości.

Ale zamiast 4-go, Jego Cesarska Wysokość przybył dnia 5 go, o godzinie szóstej z południa. Bicie we dzwony we wszystkich kościołach oznajmiło Jego przybycie. Lud powitał Go okrzykami radości. Chcieli wyprowadzić konie z Jego pojazdu i wieść sami; ale obawiając się nieprzyjemnego wypadku, z przyczyny wielkiego napływu ludu, a z tego powodu i następstw przy zjeździe na most przez Wołgę i na samym moście, odwieśli lud od tego okazania poświęcenia się. I w tém objawiła się czuła troskliwość o Tym, na którym spoczywają przyszłe nadzieje Rosyi. Po przybyciu do Sobornej świątyni Przemienienia Pańskiego, u wejścia do niej, Następca Cesarzowicz spotkany był przez Naysprzewielebnego Neofitę z krzyżem, wzięwszy od niego błogosławieństwo, wszedł do świątyni. Tam w rozrzucającej pobożności, złożył dań Królowi Królów i oddał cześć świętościom. Wszystkich obecnych oczy obróciły się na Cesarzowicza i zalały się łzami radości, czytając na Jego obliczu zakład wszystkiego, co jest pięknem i wysokiem. Gorące serdeczne modlitwy mieszkańców Twern, o pomyślność Jego podróży, o Jego zdrowie i długowieczność, łączyły się z jego czystą poruszającą modlitwą. Gdy Cesarzowicz wyszedł z cerkwi, plac pałacowy tak był ludem napełniony, że nie było gdzie ręki przesunąć. Wszystko się rozstąpiło, ażeby dać Mu przejście, Jemu tylko prawie jednemu. Nawet orszak Jego z trudnością mógł iść za Nim. Tysiące głosów zlały się w jedno uroczyste ура! — Przy wejściu do pałacu, Jego Cesarska Wysokość spotkany był przez Cywilnego Gubernatora, Gubernialnego Marszałka Dworzanstwa i Naczelnika Udziałowego Kantoru (w którego wiedzy zostaje pałac); Deputacja stanu kupieckiego, podług Ruskiego obyczaju, ofiarowała Mu chleb sól. Do późnej nocy, lud w bogobojnej cichości, stał na straży około pałacu, powiadając jeden drugiemu swe uwagi o Cesarzowiczu. — „Jaki młodzien! Widać, że Rуска krew w Nim igra! Jak gorliwie modlił się w kościele i oddawał cześć obrazom Świętych! Jak jest uprzejmy dla wszystkich!“ Oto rozmowy, które powracając późno od W. A. Żukowskiego słyszałem. I oto jeszcze jest wniosek, który nazajutrz uczyniłem, z rozmów włóscianina, kupca i dworzanina. Wszyscy pojęli wysoką myśl Cesarza Jego Mości, który w Oycowskiej troskliwości o Synie i Swoim narodzie, posłał Swojego Następę dla oznajomienia się z Rosyją i poznamienia jej z przyszłym jej Monarchą. Uyrzawszy, poznawszy Cesarzowicza Następcę, naród się przekonał, iż szczęście Jego utrwalone jest na mnogie, mnogie lata.

Wieczorem miasto było pięknie oświecone, co bardzo dogodziło sercom mieszkańców.

Nazajutrz, to jest: dnia 6-go, o godzinie 9-tej zrana, mieli szczęście przedstawiać się Jego Cesarskiej Wysokości dworzanstwo, woyskowi i cywilni urzędnicy, tudzież znakomitsi kupcy. Każdego z nich Cesarzowicz Jego Mość oczarował swoim powitaniem, w każdego sercu zasiał nasiona miłości i poświęcenia się, które w przyszłych pokoleniach przyniosą obfite dlań żniwo. — O godzinie dziesiątej, Cesarzowicz raczył za St. Petersburgską rogatką czynić przegląd 7-ey Konno-Artilleryyskiej brygady, i był z niey zadowolony. O godzinie 11-ey, odwiedził wystawę wyrobów Twerskiej Gubernii, rozłożoną w dolnych pokojach pałacu. Tu, znajdujący się w tym czasie, mieli zgręcnosć ocenić miłość znajomości Cesarzowicza i Jego gruntowną znajomosć rzeczy. Szczególną uwagę raczył zwrócić na rzeczy następujące: 1) *Bóły* rozmaitego kształtu, których wyrabia się co rok więcey miliona par, w Korczewskim powiecie, we wsi Kimrach, należącey do Hrabiny J. P. Samojłowej. 2) *Czerwony jucht*, z fabryk kupców Sawinow i Mosiaginow, z Ostaszkowa. 3) *Różne rodzaje gwoździ*, wyrabianie których stanowi znaczny przemysł Twern i powiatu. Znajdowały się tam gwoździe, których tysiąc waży sześć złotych (dwa fity). 4) *Pieńkowa przędza na liny*, z fabryk Rzewskich kupców Hersenjewa, Mylnikowa, Hłuszkowa i Jeremiejewa. 5) *Karmazyn*, szczególnym sposobem otrzymywany z koszenilli w Rzewie, w fabryce braci Wołoczokow, którzy sami tylko posiadają tajemnicę tej sztuki, przez oycę im przekazanej. 6) *Chemiczne produkty*, z fabryki cudzoziemca Brünnighausen, w powiecie Korczewskim. 7) *Cukier*, z fabryki Poczetnego Hraźdanina Piotra Sawina. Fabryka ta znajduje się w samym Ostaszkowie. Jej właściciel jest jednym z pierwszych w Rosyi, który zaprowadził własny okręt;

Осташковъ. Владѣлецъ его, одинъ изъ первыхъ въ Россіи завелъ собственный корабль; теперь имѣть ихъ до пяти, и отправляетъ прямо въ Востъ-Индію за сахарнымъ пескомъ, откуда получаетъ его безъ посредства иностранныхъ коммиссіонеровъ. Сахара выдѣлывается на заводѣ до 50 т. пудовъ. 8) *Фаянсы*, съ фабрики провизора Ауэрбаха, въ Корчевскомъ уездѣ, извѣстный по всей Россіи, какъ прочностью своею, такъ и изящностью отдѣлки. — По желанію Государя Наслѣдника, заводчикъ имѣлъ счастье на самыхъ образцахъ, объяснять Его Высочеству весь процессъ выдѣлки посуды, начиная отъ сырыхъ матеріаловъ до окончательной отдѣлки вещей. 9) *Стекла*, съ завода 8-го класса Гениха, находящагося въ Корчевскомъ уездѣ. На немъ выдѣлываютъ, между прочимъ, такъ называемое Бемское стекло, для оконъ, каретъ, картинъ и зеркалъ, величиною отъ 6-ти до 36-ти вершковъ въ вышину, отъ 5-ти до 22-хъ въ ширину. Выработываютъ въ годъ разнаго стекла до тысячи ящиковъ, на 90,000 рублей. — Замѣчательныя событія произведеній этой фабрики на Кяхтѣ, куда Г. Генихъ ежегодно отправляетъ до 120,000 штукъ, а иногда и болѣе, простыхъ, дешевыхъ зеркальцевъ, обдѣланныхъ во вкусъ Китайцевъ. Представляя свои издѣлія, Г. Генихъ имѣлъ также счастье объяснять Его Высочеству весь процессъ выдѣлки стекла, и 10) *Стебные часы* и особенно *машины* для нарезыванія и полированія колесъ, сдѣланныя самоучкою, Тверскимъ мѣщаниномъ Сутугинымъ. Его Императорское Высочество, узнавъ, что художникъ желалъ бы усовершенствовать одного изъ сыновей своихъ въ часовомъ мастерствѣ, но не имѣть на это способъ, чрезвычайнаго милостиво вошелъ въ положеніе художника, и приказалъ Гражданскому Губернатору представить ему о Сутугинѣ записку. — Вообще лица, представившія свои издѣлія, и завѣдывавшія выставкою, Членъ Комитета объ устройствѣ города Твери, Г. Юргенсонъ, имѣвшій счастливый случай, за отсутствіемъ нѣкоторыхъ заводчиковъ, объяснять Государю Наслѣднику разныя предметы, и особенно химическіе, — остались преисполнены милостиваго вниманія Его Высочества.

Послѣ того, Его Императорское Высочество осматривалъ больницы Приказа Общественнаго Призрѣнія и городскую, посетилъ Отрочь Монастырь, лазаретъ артиллерійской бригады и Сиротскій Домъ, гдѣ во всѣхъ заведеніяхъ изъяснилъ свое удовольствіе за найденную чистоту и порядокъ. У входа въ Гимназію, встрѣченъ Онъ былъ Губернскимъ Предводителемъ Дворянства, Почетнымъ Попечителемъ Гимназіи и Директоромъ училищъ. Послѣднимъ поданъ ему былъ рапортъ о благосостояніи училищъ, съ приложеніемъ вѣдомости о числѣ учащихся и учащихся. По случаю объясненія о тѣснотѣ и неудобности дома Гимназіи, разсмотрѣны были Его Высочествомъ фасады и планъ дома, который предположило дворянство Тверской губерніи выстроить подъ Гимназію и Пансіонъ ея, и потомъ обойдены всѣ классы. При выходѣ Его Высочество благодарилъ Директора.

Къ обѣду Его Императорскаго Высочества удостоились быть приглашены Гг. Генералы Набоковъ, Доктуровъ, Муравьевъ, Ховенъ, Смагинъ, Тверской Гражданскій Губернаторъ Графъ Толстой, Губернскій Предводитель Дворянства Полторацкой, Вице-Губернаторъ Аверкѣевъ, Почетный Попечитель Гимназіи Бакунинъ и Градской Глава.

Вечеромъ, въ 9 часовъ, Государь Наслѣдникъ ошастливилъ своимъ посѣщеніемъ балъ, данный въ Тверскомъ Благородномъ Собраніи. (Весь день шелъ проливной дождь, но къ съѣзду посѣтителей, небо совершенно прояснилось, какъ будто сама природа старалась содѣйствовать нашему празднику). Площадь, гдѣ находится домъ собранія, была прекрасна иллюминирована; въ срединѣ горѣлъ щитъ съ вензелями Ихъ Императорскихъ Величествъ и Государя Цесаревича; по обѣимъ сторонамъ падали огненные каскады. У подъѣзда Его Высочество встрѣченъ былъ почетнѣйшими лицами города. При входѣ на лестницу, устланную коврами и зеленымъ сукномъ, изящно убранную рѣдкими деревьями и цвѣтами, какіе могли только найти въ оранжереяхъ, и между ними огромными зеркалами, заигралъ оркестръ, гимнъ: „Боже Царя храни!“ У дверей залы встрѣченъ былъ Государь Наслѣдникъ почетнѣйшими дамами города. Въ продолженіе бала играли попеременно два оркестра. Изъ оконъ дома Его Высочество любовался видомъ иллюминаціи. Потомъ удостоилъ принять участіе въ нѣкоторыхъ танцахъ. Но лучшее зрѣлище, какимъ взоры и сердца наши насладились, было при выѣздѣ Государя Цесаревича изъ собранія, въ 12-мъ часу ночи. Блестящее освѣщеніе, площадь съ четырьмя прилегающими къ ней улицами, усеянныя народомъ, тысячи глазъ, устремленные на одинъ предметъ, тысячи подвигавшихъ рукъ, и, наконецъ, одинъ

теперь ма ихъ до пяти, и посылъа je просто до Инды Wschodnich по cukrową makę, zkąd otrzymuje go bez pośrednictwa cudzoziemskich kommissantów. Cukru wyrabia się w fabryce do 50,000 pudów. 8) *Fajans*, z fabryki prowizora Auerbacha, w powiecie Korczewskim, sławny w całej Rosyi, tak ze swej trwałości, jako i piękności roboty. — Na żądanie Cesarzawicza Jego Mości, fabrykant miał szczęście na samych wzorach, opowiadać Jego Wysokości cały process wyrabiania naczyń, zaczynając od materyatów surowych do ostatecznego wykonania rzeczy. 9) *Szkło*, z fabryki 8-ey klasy Henicha, znajdujący się w powiecie Korczewskim. W niej, oprócz innych, wyrabia się tak nazwane szkło Bemskie, do okien, karet, obrazów i zwierciadeł, od 6-ciu do 36-ciu cali długości, a od 5-ciu do 22-ch szerokości. Wyrabiają tam na rok rozmaitego szkła do tysiąca skrzyń, na 90,000 rubli. — Godny jest uwagi odbył wyrobów tej fabryki w Kiachcie, dokąd P. Henich wysyła co rok 120,000 sztuk, a niekiedy i więcej, prostych taniach lusterek, zrobionych w guscie Chińczyków. Okazując swoje wyroby P. Henich, miał także szczęście wykladać Jego Wysokości cały process wyrabiania szkła, i 10) *Zegar ścienny*, osobiwie *machiny* do zębienia i polerowania kółek, zrobione przez samouka, Twerskiego mieszczanina Sutuhina. Jego Cesarzawicza Wysokość, dowiedziawszy się, że artysta chciałby udoskonalić jednego ze swoich synów w sztuce zegarmistrzowskiej, ale nie ma na to sposobów, nader łaskawie rozpytał się o stanie artysty i kazał Cywilnemu Gubernatorowi podać mu o Sutuhinie zapiskę. — W powszechności osoby, które przedstawiały swe wyroby i zawiadujący wystawą, Członek Komitetu urządzenia miasta Tweru, P. Jurgenson, który miał szczęście z przyczyny nieobecności niektórych fabrykantów, objaśniać Cesarzawiczowi Jego Mości różne przedmioty, a szczególniej chemiczne, — zostały udarowane łaskawemi Jego Wysokości względami.

Potem, Jego Cesarzawicza Wysokość opatrywał szpitalę Urzędu Powszechnego Opatrzania i mieski, odwiedził Monastér Chrystusa-Dzieciątka, łazaret Artylleryyskiej brygady i Dom Sierot, gdzie we wszystkich zakładach oświadczył swe zadowolenie ze znalezionej ochędnosci i porządku. U wejścia do Gimnazjum, spotkany był przez Gubernialnego Marszałka Dworzanstwa, Honorowego Kuratora Gimnazjum i Dyrektora Szkół. Ostatni podał Cesarzawiczowi Jego Mości rapport o dobrym stanie szkół, z załączeniem wiadomości o liczbie uczących i uczących się. Z powodu powiedzenia o ciasnocie i niedogodnościach domu Gimnazyalnego, Jego Wysokość rozpatrzył facyotę i plan domu, który Dworzanstwo Gubernii Twerskiej postanowiło wybudować na Gimnazjum i jego Pensyon, a potem obchodził wszystkie klasy. Przy wyjściu Jego Wysokość oświadczył podziękowanie Dyrektorowi.

Na obiad do Jego Cesarzawicza Wysokości udarowani zostali zaproszeniem PP. Jenerałowie: Nabokow, Doch-turow, Murawjew, Chowen, Smagin, Twerski Cywilny Gubernator Hrabia Tolstoy, Gubernialny Marszałek Dworzanstwa Połtoracki, Vice-Gubernator Awerkiew, Honorowy Kurator Gimnazjum Bakunin i Głowa Miasta.

Wieczorem, o godzinie 9-ey, Cesarzawicz Następca uszczęśliwił swoją obecnością bal, dany w Twerskiem Szlachetnem Zebraniu. (Cały dzień padał deszcz ulewny, ale przed zjazdem gości, niebo zupełnie się roz pogodziło, jakby sama natura starała się dopomagać naszej uroczystości). Plac, na którym się znajduje Szlachetne Zgromadzenie, był pięknie oświecony; na szrodku paliła się tarcza z cyframi Najjaśniejszych Cesarstwa Ich Mość i Cesarzawicza Jego Mości; z obu stron wytryskały ogniste kaskady. Przed gankiem Jego Wysokość spotkany był przez znakomitsze osoby miasta. Przy wejściu na schody, wystlane dywanami i zielonem suknem, pięknie ozdobione rzadkimi roślinami i kwiatami, jakie tylko można było znaleźć w ożanżeryach, a pomiędzy niemi, ogromnemi zwierciadłami, — zagrała orkiestra hymn: „Boże zachoway Króla.“ U drzwi sali spotkany był Cesarzawicz Jego Mość przez znakomitsze Damy miasta. Przez cały czas balu, grały naprzemian dwie orkiestry. Z okien domu Jego Wysokość przypatrywał się illuminacyi. Potem udarował uczestnictwem w niektórych tańcach. Ale nayspaniallsze widowisko, jakim się oczy i serca nasze cieszyły, było przy wyjeździe Cesarzawicza Jego Mości ze Zgromadzenia, o godzinie 12-ey w nocy. Było to spaniałe oświecenie, plac z czterma przytykającemi doń ulicami ludem napełnionemi, tysiące weyrzeń, na jeden przedmiot skierowanych, tysiące rąk wzniesionych, i nakoniec, jeden uroczysty ruch, jeden harmoniyny, jednomyślny, z kil-

восторженный гуль, одинъ согласный, единодушный, изъ нѣсколькихъ тысячъ голосовъ, хоръ любви и преданности. Экипажъ Его Высочества тронулся, и эти тысячи поколебались и хлынули, какъ будто прорвалась плотина морская, и потекла вслѣдъ за экипажемъ до самаго дворца, такъ, что колеса съ трудомъ могли двигаться. Должно замѣтить, что ни одного несчастнаго случая не было.

На другой день, въ 7 часовъ по утру, Его Высочество, усердно помолвившись въ соборномъ храмѣ, изволилъ отправиться въ дальнѣйшій путь, на Угличъ, сопровождаемый благословеніями Тверитянъ.

Едва я не забылъ сказать, что Государь Наслѣдникъ пожаловалъ на раздачу бѣднымъ 5,000 рублей. При этомъ случаѣ, усердіе и преданность Тверскаго купечества присоединили свое приношеніе изъ 4,500 рублей, въ пользу нуждающихся: они поняли, что такая жертва пріятнѣе всякой другой для Его Высочества.

Путешествіе Его есть путь благотвореній. Сейчасъ получили мы извѣстіе, что Государь Наслѣдникъ проѣзжая деревню Ведерню, (въ Тверскомъ уѣздѣ, Прибытковской волости), зашелъ въ курную избу крестьянина, Гаврилы Козьмина, и спросилъ у него щей. Отвѣдавъ ихъ, и увидавъ, что въ нихъ нѣтъ мяса, замѣтивъ также, что изба его худо покрыта, спросилъ о причинѣ его бѣдности. Когда крестьянинъ объяснилъ, что одиночество его и другія обстоятельства этому виною, Его Высочество пожаловалъ ему 100 рублей, а потомъ, узнавъ, что за нимъ есть податная недоимка, еще пожаловалъ ему 50 рублей, и сверхъ того, вызвался быть крестнымъ отцемъ перваго сына, который у Козьмина родится, и котораго приказалъ назвать Александромъ. (С. П.)

Объявленіе.

Совѣтъ Императорскаго Университета Св. Владимира симъ честь имѣетъ объявить, что испытанія для принятія въ Студенты сего Университета въ будущемъ 1837 Академическомъ году, откроются съ 22 Іюля сего года и будутъ производиться на точномъ основаніи правилъ утвержденныхъ Г. Министромъ Народнаго Просвѣщенія 29 Января 1837 года; предвѣрая при томъ, что такъ какъ въ Университетѣ сему имѣется особая кафедра Богословія Римско-Католическаго исповѣданія, то молодые люди, принадлежащіе къ этому исповѣданію, не будутъ освобождены отъ испытанія въ Законѣ Божіемъ Священной и Церковной Исторіи.

Желающіе опредѣлиться въ Университетъ должны подать прошенія къ Ректору Университета, съ объясненіемъ, въ какой Факультетъ или Отдѣленіе онаго поступить намѣрены, и съ приложеніемъ свидѣтельствъ о происхожденіи и крещеніи. Окончившіе курсъ въ Гимназіяхъ присовокупляютъ къ тому аттестаты оныхъ, а состоящіе въ податномъ состояніи увольнительныя свидѣтельства отъ обществъ. Молодые люди Римско-Католическаго исповѣданія обязаны сверхъ того представить свидѣтельство о причащеніи, а Евангелическаго, такъ называемый, Конфирмаціонный видъ. — Представившіе не действительные или не полные документы не могутъ быть приняты въ Университетъ до предъявленія новыхъ, равно какъ и тотъ, кто будетъ имѣть менѣе 16 лѣтъ отъ роду.

Срокъ для подачи прошеній назначается съ утвержденія Начальства отъ 1-го Іюля по 1-е Августа. Кіевъ 20 Мая 1837 года.

Вѣрно: Секретарь Совѣта Лазовскій.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 2-го Іюня.

Е. Кор. Высоч. Принцъ Вильгельмъ братъ Короля съ своею супругою и дѣтьми отправился въ Маничъ.

— Принцъ Карлъ возвратился изъ Россіи будучи оживленъ искреннимъ желаніемъ производить военныя маневры. Кажется, что онъ арміи хочетъ предоставить всѣ выгоды, какія приносятъ военная дисциплина. Публика удивляется усердію Принца, оказываемому при маневрахъ войска. — Осенніе военныя маневры въ на стоящемъ году, будутъ очень блистательны по причинѣ необыкновеннаго множества войска, которое собирается близъ Берлина. Полки Ландвера принадлежащіе къ разнымъ армейскимъ корпусамъ, присоединятся для произведенія маневровъ. Въмѣсто бѣлаго креста, которымъ обозначены кивера сихъ полковъ, они будутъ носить крестъ желтой мѣди, присоединенный къ банту съ извѣстною исью.

— Министерство Иностранныхъ Дѣлъ уже замѣчено бывшимъ доселѣ Посланникомъ нашимъ въ Парижѣ Г-мъ Вертеромъ, который прежде уже по у-

ку тысячи глосовъ, хоръ миѣлости и посвѣщенія сѣ. Поjazd Jego Wysokości ruszył, a te tysiące poruszyły się i rzuciły się hurmem, jak gdyby grobla morska została przerwana, i w ślad za pojazdem puciły się do samego pałacu tak, iż koła z trudnością mogły się obracać. Trzeba dodać, że żadnego nieszczęśliwego przypadku nie było.

Nazajutrz, o godzinie siódmej zrana, Jego Wysokość złożywszy modły w Sobornej świątyni, przeprowadzany błogosławieństwami Twerzanów, raczył udać się w dalszą podróż do Uglich.

Tylko co nie zapomniałem napisać, że Cesarzewicz Jego Mość ofiarował na rozdanie ubogim 5,000 rubli. Przy tej okoliczności, gorliwość i poświęcenie się Twerskiego kupiectwa, przyłączyły swe ofiary, wynoszące 4,500 rubli na rzecz ubogich: myśleli oni, że taka ofiara przyjemniejszą jest od wszelkiej innej dla Jego Wysokości.

Podróż Jego jest drogą dobroczynności. Tylko co otrzymaliśmy wiadomość, że Cesarzewicz Jego Mość, przejeżdżając przez wieś Wedernię (w powiecie Twerskim, we włości Pryhytkowskiej), zaszedł do dymnej chaty włościanina Gabryela Kozmina i poprosił u niego jedzenia. Skosztowawszy potrawy i dostrzegłszy, iż niema w niej mięsa, i że chata źle była pokryta, spytał się o przyczynę jego ubóstwa. Kiedy włościanin powiedział, że jego jedynactwo i inne okoliczności są temu przyczyną, Jego Wysokość dał mu 100 rubli, a potem, dowiedziawszy się, że liczy się na nim podatkowa zaległość, dał jeszcze 50 rubli, i nadto, przyrzekł byź chrzestnym oycem pierwszego syna, który się Kozminowi urodzi, i któremu kazał dać imię Alexander.

(P. P.)

Ogłoszenie.

Rada Cesarzkiego Uniwersytetu Sw. Włodzimierza niniejszém ma honor obwieścić: że examina dla przyjęcia na Studentów tego Uniwersytetu w następującym 1837 akademycznym roku, rozpoczną się 22 Lipca tego roku i będą się odbywały na istotnej podstawie Prawideł utwierdzonych przez P. Ministra Narodowego Oświecenia 29 Stycznia 1837 roku; zawiadamiając oraz, iż gdy w tym Uniwersytecie jest osobna Katedra Teologii Rzymsko-Katolickiego wyznania, przeto młodzi ludzie, do tego wyznania należący, nie będą uwalniani od examinów z nauki Religii, Historii Świętej i Kościelnej.

Życzący sobie weyść do Uniwersytetu, obowiązani są podać prośbę do Rektora Uniwersytetu, z oświadczeniem, do którego Fakultetu lub Oddziału jego mają zamiar uczęszczać, z przyłączeniem świadectw o swém urodzeniu i chrzcie. Ci, którzy ukończyli kurs w Gimnazyach, przydadzą do tego atestaty z nich, a należący do stanu podatkowego, świadectwa uwolnienia od Gmin. Młodzi ludzie wyznania Rzymsko-Katolickiego, obowiązani są nadto złożyć świadectwo odbycia spowiedzi i przyjęcia Komunii Świętej, a Ewan-gelickiego, tak nazywane świadectwo Konfirmacyjne. — Składający nieistotne lub niezupełne dokumenta, nie mogą być przyjętem do Uniwersytetu bez złożenia nowych, równie jak i ten, kto będzie miał mniej 16-tu lat wieku.

Termin na podawanie prośb za potwierdzeniem Zwierzchności naznacza się od 1-go Lipca do 1-go Sierpnia. Kijow 20 Maja 1837 roku.

Zgodno: Sekretarz Rady Łazowski.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P r u s s y a.

Berlin, dnia 2 Czerwca.

J. Kr. Wys. Xiążę Wilhelm, brat Królewski, z małżonką i dziećmi swemi, wyjechał do Moguncyi.

— Xiążę Karol przybył z Rossyi, ożywiony wielkim zapałem do odbywania obrótów wojskowych. Zdaje się, iż chce Armii zapewnić wszelkie korzyści, jakie przynosi karność wojskowa. Publiczność podziwia gorliwość Xięcia, okazywaną przy ćwiczeniach półkowych. — Obróty wojskowe jesienne tego roku, odbędą się z wielką świetnością, z powodu nadzwyczajnych mass woyska, które się pod Berlinem zbiorą. Półki Landweru, należące do rozmaitych korpusów Armii, połączą się do wykonania obrótów. Zamiast krzyża białego, którym kaszkiety tych półków są ozdobione, no-sić będą krzyż miedziany żółty, przytwierdzony do kordy z pewnym napisem.

— Ministeryum interesów zagranicznych jest już osadzone w osobie dotychczasowego Posła naszego w Paryżu, Barona Werther, który nieco pierwiej po wy-

удалении Графа *Bernstorff* былъ приглашенъ въ должность Министра Иностранныхъ Дѣлъ. Однако тогда казалось опытному Дипломату, что онъ можетъ быть болѣе полезнымъ своему Монарху занимая важный Посольскій постъ въ Парижѣ, и потому онъ отказался отъ предложеннаго ему мѣста, которое теперь смѣло можетъ занять при настоящемъ положеніи дѣлъ. Кажется въ Парижѣ будетъ его преемникомъ бывшій Прус. Посл. въ Вѣнѣ Г. *Мальцанъ*, а онъ смѣненъ будетъ Посл. при Саксонскомъ дворѣ Г. *Горданомъ*, котораго въ Дрезденѣ заступитъ Гр. *Кенигсмаркъ*, прежній Посолъ въ Константинополь. (G. C.)

Франція. Парижъ. 26-го Мая.

Всѣ гостиницы въ Фонтенебло уже заняты какъ любопытными зрителями такъ и приглашенными гостями. Особенно обращаетъ общее вниманіе значительное собраніе Англійскаго и Русскаго дворянства. Весь дипломатическій корпусъ ишюкомъ отправился въ замокъ, а избытокъ въ приготовленіяхъ дѣлаемыхъ для особъ знаменитыхъ въ политическомъ отношеніи, доведенъ до такой степени, на какой не былъ даже во время Императорскаго Правленія. Большой и малый Трианонъ снабженъ разными свѣжими припасами. Королева Французовъ въ обращеніи своемъ съ будущею невестою показываетъ много привѣтливости и снисхожденія, которые не смотря на различіе исповѣданій, разделяющее ихъ, въ Королевѣ весьма натуральны. Королевская (Фамилія, живетъ просто и открыто. Принцесса *Елена* въ этомъ кругу найдетъ дружескій пріемъ. Молодые Принцессы добросердечны, кротки и воспитаны совершенно согласно съ назначеніемъ женщинъ. Герцоги *Орлеанскій* и *Немурскій* очень проникательны и имѣютъ блистательныя качества въ общественной жизни.

— Третьяго дня Палата Депутатовъ предложилъ проектъ закона о наложеніи привозной пошлины съ колоніальнаго сахара.

— Вчера Король принималъ большую депутацію Парижской національной гвардіи, приносящую поздравленія по поводу бракосочетанія Герцога *Орлеанскаго*. Въмѣстѣ депутаты просили Короля, Королеву и Королевъ. Фамилію, удостоить своимъ присутствіемъ балъ, который данъ будетъ 15 Іюня отъ города Парижа, празднующаго бракосочетаніе Герцога *Орлеанскаго*. Король ласково принявъ предложеніе.

— Правительство получило изъ Меца телеграфическую депешу, сегоднешняго числа съ уведомленіемъ, что въ 10 час. утра, обѣ Книгини отправляющіяся въ Фонтенебло съ балкона своего жилища смотрѣли на проходившій въ парадѣ войска гарнизона и, послѣ завтрака, отправились въ дальнѣйшій путь въ Вердунъ.

— Въ память брака Герцога *Орлеанскаго* будетъ вычеканена медаль съ двойнымъ изображеніемъ. Чтобы сей день былъ нѣкоторымъ образомъ днемъ согласія для всѣхъ исповѣданій, Герцогъ *Орлеанскій* по желанію Принцессы отпустилъ еще въ добавокъ 50,000 фр., на приданое для равнаго числа четь Католическихъ, обоихъ исповѣданій Реформатскихъ и Еврейскаго, для городовъ Парижа, Меца и Страсбурга. Мароккскому Епископу, Принцъ препроводилъ 20,000 фр. для Редемптористовъ, которые среди народовъ Африки распространяють Христіанскую вѣру и искупають рабовъ.

— Г. *Тьеръ* съ супругою приглашены присутствовать при празднествахъ въ Фонтенебло.

— Уведомляютъ изъ Орана, что Генералъ *Бюжо*, оставляя сей городъ передалъ въ немъ команду Генералу *Броссару*, вѣряя ему нѣкоторымъ образомъ полную власть, чтобы въ случаѣ необходимости могъ онъ дѣйствовать по усмотрѣнію. По сему объявлено слѣдующее: „Городъ Оранъ объявляется на военномъ положеніи; національная гвардія и полиція будутъ находиться подъ военнымъ начальствомъ, которое въ случаѣ нужды въ правѣ пригласить жителей къ насильственнымъ работамъ какъ въ городѣ такъ и внѣ оного. Власть гражданскаго начальства, остается безъ перемѣны. Оранъ 12 Мая. *Бюжо*.“ — Лагерь при Тафѣ на послѣдокъ оставленъ, но сдѣланныя укрѣпленія не разрушены. Но за то изъ Тремецена войско не удалилось. Устроивъ все, Генералъ *Бюжо* отправилъ *Абдель-Кадеру* свою подорожную, чтобы его могъ тѣмъ вѣрнѣ встрѣтить, на что будто Эмиръ отвѣчалъ, что онъ будетъ ожидать въ Маскарѣ но не для произведенія сраженія а только для заключенія особеннаго трактата на счетъ коего столъ давно производятся переговоры.

27-го Мая.

Палата Перовъ приняла сегодня въ число свое, Г-на *Брессона* наименованнаго Перомъ Франціи.

— Проживающіе въ Парижѣ Нѣмцы, постанови-

стѣпленіи *Hrabiego Bernstorff*, былъ уже на нaczelnika Ministeriumъ интересовъ заграничныхъ powołany. Wtenczas zdawało się atoli doświadczonemu dyplomacie, iż może być użyteczniejszymъ Monarsze swemu, pozostając na ważnej posadzie Poselskiej w Paryżu, i z teyto przyczyny wymówił się od ofiarowanego mu zaszczytu, który teraz przy obecnymъ stanie rzeczy w Europie, przyjącъ śmiało może. Zdaje się, że następcą jego w Paryżu, będzie dotychczasowy Poseł Pruski w Wiedniu Hr. *Maltzahn*; tego zaś zastąpi zapewne dotychczasowy Poseł przy dworze Saskim P. *Jordan*, a Pana *Jordan* w Dreźnie, Hr. *Königsmark*, który pełnił obowiązki poselskie w Stambule. (G. C.)

Франція. Парижъ. 26-го Мая.

Всѣ гостиницы въ Fontainebleau, już są zajęte, takъ przezъ ciekawychъ widzów, jakъ i przezъ zaproszonychъ gości. Osobliwie zwraca publiczną uwagę znaczna ilość angielskiej i rosyjskiej szlachty. Całe ciało dyplomatyczne pieszo uda się do zamku, a zbytekъ w przygotowaniachъ, czynionychъ dla osób, znakomitszychъ we względzie politycznymъ, jest do takiego stopnia posunięty, na jakimъ nie byłъ nawet za czasówъ Cesarstwa. Wielki i mały Trianon, zaopatrzone są w rozmaite świeże sprzęty. Królowa Francuzka w postępowaniu swoimъ z przyszłą synową, okazuje wiele delikatności i uczuć przychylnychъ, które pomimo różności wyznania, jaka ichъ rozdziela, w Królowej wydają się prawdziwie naturalnemi. Życie rodziny królewskiej jest domowe i pełne szczerości. Xiężniczka *Helen*a znajdzie w témъ gronie przyjęcie serdeczne. Młode Xiężniczki są dobre, łagodne, wychowania najzgodniejszego zъ przeznaczeniemъ kobiet. Xiążę *Némours* i Xiążę *Orléans* mają wiele taktu, i okazują wiele zręczności w życiu towarzyskiemъ.

— Zawczora podano projektъ do prawa Izbie Deputowanychъ o pobieraniu przywozowego cła od kolonialnego cukru.

— Wczoray przyjmowałъ Królъ wielką deputacyą Paryzkiej gwardyi narodowej, składającą powinszowania zъ powodu związkówъ małżeńskichъ Xięcia *Orléans*. Deputacya upraszała zarazemъ Króla, Królową i rodzinę królewską, aby raczyli zaszczyścić obecnością swoją balъ, który данъ będzie dnia 15 Czerwca przezъ miasto Paryżъ na obchodъ uroczystości ślubney Xięcia *Orléans*. Królъ przyjąłъ zъ uprzejmością zaproszenie.

— Rządъ otrzymałъ depeszę telegraficzną zъ Metz, daty dzisiejszey, zъ doniesieniem, że przedъ południemъ o godzinie 10, obiedwie Xiężne, jadące do Fontainebleau, przypatrywały się zъ balkonu mieszkania swego, defilującemu woysku załogi, a po śniadaniu o godz. 12 udały się wъ dalszą drogę do Verdunъ.

— Na pamiątkę ślubu Xięcia *Orléans*, będzie wybity medalъ zъ wizerunkiemъ podwójnymъ. Ażeby dzieńъ tenъ byłъ niejako dnimъ zgody dla wszystkichъ wyznań, Xiążę *Orléans*, uzupełniającъ życzenie Xiężniczki, wyznaczyłъ dodatkowo jeszcze 50,000 fr. na wyposażenie równey liczby nowożeńcówъ katolickichъ, obu wyznań reformowanychъ i żydowskiego, dla miastъ Paryża, Metz i Straßburga. Biskupowi wъ Marocco, przesłałъ Xiążę 20,000 fr. dla redemptorystówъ, którzy pośródъ ludówъ Afryki zaszczipiają wiarę Chrystusa i niewolnikówъ wykupują.

— Pan *Thiers* i żona jego, zostali zaproszeni na uroczystości wъ Fontainebleau.

— Donoszą zъ Oran, że Jenerałъ *Bugeaud* opuszczającъ to miasto, zdałъ dowództwo tegożъ Jenerałowi *Brossard*, zlewającъ na niego władzę niejako dyktatorską, ażeby wъ gwałtownychъ przypadkachъ, mógłъ dziać stosownie do okoliczności. Zъ tego powodu zarządzone co następuje: „Miasto Oranъ zostaje ogłoszone za będące wъ stanie oblężenia; gwardya narodowa i policya zostawać będą podъ rozkazami władzy woyskowej, która wъ razie potrzeby, może wezwać mieszkańcówъ do nagłychъ robotъ, takъ wewnątrz, jakъ i zewnątrzъ miasta. Attrybucye władzъ cywilnychъ, zostają bezъ zmiany. Dano wъ Oranie, dnia 12 Maja, *Bugeaud*.“ — Obózъ nadъ Tafą zostałъ nareszcie opuszczony, ale bezъ rozwalenia usypanychъ szanówъ. Natomiast zъ Tremecenъ nieoddliło się woysko. — Uporządkowawszy wszystko Jenerałъ *Bugeaud*, posłałъ *Abdel Kaderowi* swoją mairszę, aby go tѣmъ pewnie mógłъ spotkać, na co miałъ Emirъ odpowiedzieć, iż oczekiwać będzie wъ Mascare, ale nie dla stoczenia zъ nimъ bitwy, leczъ dla zawarcia oddzielnego traktatu, względemъ którego jużъ takъ dawno toczą się układy.

Dnia 27.

Izba Parówъ przyjęła dnia dzisiejszego wъ grono swoje P. *Bresson*, mianowanego Paremъ Francyi.

— Bawiący wъ Paryżu Niemcy, postanowili zebrać

ли собраться 30 ч. и отправить изъ среди себя депутатовъ для поздравленія Принцессы *Елены* съ благополучнымъ прибытіемъ во Францію.

— Префектъ Сенскаго департамента уведомилъ Палату Депутатовъ, что на балъ, который данъ будетъ въ ратушѣ, не будетъ въ возможности предоставить болѣе 200 билетовъ для входа, въ ея распоряженіе.

— Со вчерашняго числа начинаютъ сомнѣваться, чтобы амнистія была распространена. Въ Министерствѣ обнаруживается сильная противу сего оппозиція.

— *Менъ* будетъ завтра отправленъ въ одинъ изъ приморскихъ портовъ; Префектъ полиціи призвавъ его къ себѣ сказалъ ему: „*Менъ!* Король котораго ты хотѣлъ умертвить, присылаетъ тебѣ 1,000 фр. на путевыя издержки.“

— Бей *Юсуфъ* сюда прибылъ.

— *Донъ-Карлосъ* издалъ въ Эстеллѣ 14 ч. слѣдующую прокламацію: „Наварцы! Наступило время, когда лично исторгну изъ рукъ присвоителей скипетръ моихъ предковъ. Вамъ, вашей крови и вашимъ усиліямъ, которымъ Провидѣніе даровало свое заступленіе, я одолженъ буду симъ воинскимъ подвигомъ. До того времени полагайтесь на будущность и на мою благодарность. Хотя удаленъ отъ васъ, всегда однако буду кроткимъ отцемъ вашимъ и вашихъ дѣтей ибо я всегда надѣюсь, что вы собиретесь во кругъ меня. Люди, которымъ я одолженъ моею короною, будутъ ее поддерживать и защищать отъ нападеній волнительныхъ страстей. Мы отправляемся теперь для пріобрѣтенія новыхъ провинцій или лучше мы обращаемся къ нимъ, ибо только тамъ ожидаютъ нашего присутствія, чтобы признать нашу власть. Я оставляю вамъ юнту, которая имѣетъ Королевское довѣріе. Члены этой юнты, ваши братья; усердіе ихъ къ общему нашему дѣлу и приверженность къ Государству извѣстны. Ваша обязанность: согласіе и довѣріе, и я надѣюсь, что вы исполните оную съ ревностію.— *Я, Король.*“

28-го Мая.

Король и Королева съ Фамиліею а также Королева Белгійская, отправились вчера въ Фонтенебло для ожиданія тамъ будущей Герцогини *Орлеанской*. Герцогъ *Орлеанскій* отправляется въ Шалонъ на Марнѣ. На послѣдней почтовой станціи передъ симъ городомъ онъ будетъ ночевать, сегодня посѣтитъ Герцогиня въ Шалонъ и прибудетъ прежде ихъ въ Фонтенебло.

— Президентъ Совѣта *Г. Моле* представилъ Королю необходимость возобновить и дать Президенту Палаты Перовъ *Г-ну Паскье* званіе Государя. Канцлера, именно во вниманіи къ обязанностямъ присвоеннымъ сей должности, какъ то председательствованіе въ Судѣ Перовъ, и заступаніе мѣста чиновника Гражданскаго сословія, касательно сношеній Короля и Королевской Фамиліи съ его властію. Король одобрилъ поданное предложеніе.

— Говорятъ, что въ окрестностяхъ Севра задержано нѣсколько лицъ, по политическимъ дѣламъ.

29-го Мая.

Вчера вечеромъ Правительство получило слѣдующую телеграфическую депешу: „*Бордо 28 Мая въ 7½ час. вечера.* 24-го ч. Инфантъ вступилъ въ Гусекъ. *Ирибарренъ* напалъ на него въ тотъ же день и причинивъ ему потери на 400 чел., отступилъ въ Алмодавръ, гдѣ находился еще 25-го ч.; также Инфантъ въ Гуенъ. Бригадиръ *Генинъ* командующій конницею, убитъ; *Ирибарренъ* раненъ. Сего послѣдняго будто смѣнилъ Генераль *Буренсъ*, который съ 3,000 пѣхоты и 300 конницы, 24 ч. прибылъ въ Сарагоссу. О дѣйствительномъ назначеніи экспедиціи до сихъ поръ ничего не извѣстно.

— *Bon Sens* уведомляетъ навѣрное, что Маршалъ *Султъ* и *Г. Тьеръ*, опять вступятъ въ Министерство, изъ коего выдутъ *Гг. Моле* и *Монталиве*. Одна изъ газетъ пишетъ по сему поводу, что хотя нѣтъ вовсе причинъ, почему бы можно было сомнѣваться о возвращеніи упомянутыхъ особъ въ Кабинетъ, однако по одному тому обстоятельству, что уведомляетъ о томъ *Bon Sens*, вѣрить сему не возможно. (G. C.)

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ и ИРЛАНДІЯ.

Лондонъ, 27-го Мая.

Вчерашняя придворная газета уведомляетъ о назначеніи *Г-на Фразера* перваго чиновника при посольствѣ въ Вѣнѣ, Секретаремъ Посольства въ Буэнос-Айрестъ. Въ томъ же званіи *Г. Гриффитъ* назначенъ при посольствѣ въ Греціи. Слышно также, что *Г. Фай*, Секретарь Посольства въ Соединенныхъ Штатахъ, будетъ назначенъ въ сѣмъ же званіи въ Берлинъ.

— Въ депешѣ Генерала *Эванса* къ Графу де Лухана (*Эспартеро*) упомянуто, что каждая дорога въ

сію д. 30 и выстѣ з грона swego deputacyą dla powinszowania Xieźniczce *Helenie*, szczęśliwego do Francyi przybycia.

— Prefekt Departamentu Sekwany, zawiadomił Izbę Deputowanych, iż na bal, który dany będzie w Ratuszu, nie może udzielić więcej do jej rozrządzenia, jak tylko 200 biletów wniyscia.

— Od dnia wczorayszego zaczynają powątpiewać, aby amnestya rozciągleysze otrzymała ulaskawienie. Okazuje się w ministerjum, mocna przeciwko temu opozycja.

— *Meunier* będzie jutro odesłany do jednego z portów nadmorskich. Prefekt Policyi, przywoławszy go do siebie, rzekł: „*Meunier!* Król, którego zamordować chciałeś, przysłał ci 1,000 fr. na kosztą twojej podróży.“

— Przybył tu Bey *Jussuf*.

— W Estelli *Don Karlos* wydał pod dniem 14 Maja następującą odezwę: „Nawarczycy! Nadszedł dzień, w którym osobiście wydrę z rąk przywłascicieli berło moich przodków. Wam, waszej krwi i waszym usiłowaniam, którym niebo udzieliło swojej opieki, winien będę ten wielki skutek. Aż do tego czasu ufajcie przyszłości i mojej wdzięczności. Lubo oddalony od was, zawsze będę dla was i waszych dzieci łaskawym oycem, gdyż zawsze liczę na to, że zbierzecie się około mnie. Mężowie, którym winien jestem moję koronę, będą ją też utrzymywali, i bronili od pocisków burzliwych namiętności. Wychodzimy teraz na zdobycie nowych prowincy, a raczey udamy się do nich, gdyż czekają tylko naszego przybycia, żeby uznać nasze panowanie. Zostawiam wam juntę, mającą pełnomocnictwo Królewskie. Członkowie tej junty są waszemi braćmi; gorliwość ich dla naszej wspólnej sprawy, i ich przywiązanie do kraju, są znane. Powinnością waszą jest: jedność i zaufanie, i mam nadzieję, że ją z gorliwością wypełnicie.— *Ja Król.*“

Dnia 28.

Król, Królowa z rodziną i Królowa Belgów, wyjechali dnia wczorayszego do Fontainebleau, dla oczekiwania tam na przybycie dostoynej narzeczonej.— *Xiaże Orléans* udał się do Chalons sur Marne. Na ostatniej przed tém miastem stacyi zanocuje, odwiedzi dziś Xieźne w Chalons i poprzedzi je do Fontainebleau.

— Prezes Rady, Pan *Molé*, przedstawił Królowi potrzebę, aby wznowić i nadać Prezesowi Izby Parów, Baronowi *Pasquier*, tytuł Kanclerza Państwa, a to ze względu na obowiązki, przywiązane do tego urzędu, mianowicie zaś prezydowanie w Sądzie Parów i zastępowanie urzędnika stanu cywilnego, co do stosunków Króla i rodziny Królewskiej z tym urzędem. Król zatwierdził podany sobie wniosek.

— Mówią, że w okolicach *Sèvres*, aresztowano pewną liczbę osób ze względów rewolucyjnych.

Dnia 29-go.

Rząd otrzymał wczoray wieczorem następującą depeszę telegraficzną: „*Bordeaux, d. 28 Maja, o g. pół do 8 wieczorem.* D. 24 wkroczył Infant do Huesca. *Iribarren* uderzył na niego tegoż samego dnia, a zadawszy mu stratę 400 ludzi, cofnął się na Almodavar, gdzie zuaydował się jeszcze do dnia 25; podobnie Infant w Huesca. Brygadyer *Henin*, dowodzący jazdą, został zabity; *Iribarren* zaś raniony. Tego ostatniego miał zastąpić Jenerał *Burens*, który we 3,000 piechoty i 300 konnicy, przybył dnia 24 do Saragossy. O prawdziwem przeznaczeniu wyprawy, nic dotąd nie wiadomo.“

— *Bon Sens* donosi niewątpliwie, że Marszałek *Soult* i Pan *Thiers*, weyda napowrót do ministerjum, z którego wystąpią *PP. Molé* i *Montalivet*. Jedna z gazet namienia z tego powodu, iż lubo nie masz żadnych przyczyn, dla którychby wątpić można o powrocie obu wymienionych do gabinetu, przecie sama okoliczność, że to *Bon Sens* donosi, zawierzać temu nie pozwala. (G. C.)

BRITANIA WIELKA i IRLANDYA.

Londyn, dnia 27-go Maja.

Wczoraysza gazeta dworska, donosi o przeznaczeniu Pana *Frazer*, pierwszego urzędnika przy Poselstwie w Wiedniu, na Sekretarza Poselstwa w Buenos-Ayres. Takie same obowiązki otrzymał *P. Griffith* przy Poselstwie w Grecyi. Słychać także, że Pan *Theod. Fay*, Sekretarz poselstwa w Stanach Zjednoczonych, będzie przeniesiony w tym samym stopniu do Berlina.

— W depeszy Jenerała *Evans* do Hrabiego *Luchana* (*Espartero*), jest wzmianka, iż każda droga do Irun

Ирунь была завалена тремя рядами баррикады и защищаема; каждый домъ перемѣненъ былъ въ крѣпость. Генералъ впрочемъ отдаетъ справедливость храбрости Карлистовъ, и радуемся, что сдана Фуэнтарабиа, взятіе которой стоилобы вѣрно много времени и крови. Генералъ *Севанъ* хотя боленъ отъ ранъ, однако не удалялся съ поля и своими полезными совѣтами поддерживалъ Генерала *Эванса*. Сей послѣдній лестно также отзывается о Французскихъ Генералахъ *Гариспѣ* и *Ногесѣ*, по поводу дѣлительнаго ихъ участія.

— На дняхъ возвратились въ Плимунъ оставшіе офицеры и матросы изъ экспедиціи по Евфрату. Они слѣдовали сухимъ путемъ отъ устья Евфрата до Средиземнаго Моря. Остался только еще Полковникъ *Чесней*, чтобы сколько возможно учредить скорѣйшее сообщеніе между Индією и Европою чрезъ Евфратъ.

— Увѣдомляютъ изъ Аѳинъ отъ 25-го числа с. м., о переменѣ тамошняго Кабинета. *Полизидесъ* получилъ Министерство Народн. Просвѣщ. и Внутреннихъ Дѣлъ; *Паикосъ* Министерство Юстиціи; бывшій Министръ *Ризосъ* наименованъ Государственнымъ Совѣтникомъ.

— Нью-Йорскіе журналы, увѣдомляютъ изъ Мексики отъ 30 Марта, что въ Оризабалѣ провинціи Веракрузъ чернь произвела возмущеніе и крича: «Смерть иностранцамъ!» напала на домъ, въ которомъ было нѣсколько Французовъ и угрожала разрушеніемъ онаго; однако тамошними монахами приличною рѣчью къ народу, удалось удержать его отъ заблужденія. Отсюда однако, пошли потомъ въ Коколапу гдѣ напали на мануфактурный заводъ братьевъ *Леграндъ* и обоимъ ихъ ранили.

— Правительство въ Буэносъ Айресѣ (въ Южной Америкѣ) издало 26 Августа прош. г. слѣдующее постановленіе касательно принятія Езуитовъ: „Такъ какъ въ сей городъ прибыло изъ Европы 6 монаховъ ордена Езуитовъ, которые особенно привѣтливо будучи приняты Правительствомъ, жителями же, католиками съ общимъ восторгомъ, изъявили желаніе, приносить полезныя услуги государству дѣятельностію своего ордена, — Правительство во вниманіи къ тому, что тѣмъ встрѣчается случай возстановить упомянутое, столь уважаемое нашими народомъ общество, за оказываемыя имъ въ прежнія времена, вѣрѣ и государству услуги, и чтобы привести исполненіе сего важное намѣреніе, пользуясь предоставленною ему властію, постановляетъ: Ст. 1. упомянутые 6 священ. Езуитовъ вступить въ прежнюю Коллегію изгнаннаго отсюда общества сего имени, и бѣгутъ имъ переданы ключи отъ сказанной Коллегіи, чтобы тамъ по своимъ законамъ они жили вмѣстѣ, принимали туда всѣхъ членовъ общества прибывающихъ изъ Европы для исполненія въ семъ краѣ правилъ ордена, впрочемъ чтобы учредили училище, что имъ Правительство настоятельно предлагаетъ, и въ случаѣ нужды, имъ также будетъ отдана площадь близъ сего строенія. — Ст. 2. Настоящее постановленіе должно быть сообщено Епископу сей Епархіи, потомъ обнародовано и внесено въ государственныя уложенія. *Розасъ Августинъ Карригосъ.*“ (G. C.)

ИСПАНІЯ.

Санъ-Себастьянъ, 21-го Мая.

Генералы *Эвансъ* и *Яурегуи* возвратились сегодня въ здѣшній городъ со всѣмъ Англійскимъ легіономъ, съ полкомъ называемымъ *Принцессы* и съ гренадерскими компаніями изъ Сарагоссы и Жаена а также съ батальономъ *Чапелъгорисовъ* и съ плѣнными въ числѣ 780 взятыми въ Ирунь и Фуэнтарабиа. Два парохода, снабженные жизненными припасами на 3 дня, заведутъ плѣнныхъ въ Корунну. Испанское Правительство рѣшилось задержать въ службѣ на дальнѣйшее время подъ новыми условіями, Англійскій легіонъ. Офицеры и солдаты, которые не желали бы служить далѣе, будутъ отправлены въ Англію. Изъ Галиціи доставлено войску миллионъ раций разныхъ жизненныхъ потребностей. — Завтра Христианосы выйдутъ въ Толосу, изъ которой всѣ жители выѣхали. — Карлисты защищающіе Пассажъ не имѣютъ болѣе 3 батальоновъ и 5 компаній пѣхоты. (G. C.)

ПОРТУГАЛІЯ.

Лиссабонъ, 15-го Мая.

Министерство распущено, по поводу прѣній въ Кортесахъ, гдѣ на этотъ разъ Министры не имѣли большинства на своей сторонѣ. Дѣло касалось морскаго штата, о чемъ переговаривали три дня, но на послѣдокъ 11-го ч. оказалось только 39 шаровъ въ пользу предложенія, а 47 противу онаго. Какъ только получено о томъ извѣстіе, Министры тотчасъ подали въ отставку, и предложеніе ихъ принято Королевою

потрѣбнымъ рѣдемъ баррикады была затарасована и броня; каждый домъ былъ замѣненъ въ варовникъ. Генералъ отдаетъ зрѣлую справедливость вѣлечности Карлистовъ и cieszy się z poddania Fuentarabii, której zdobycie byłoby nieomylnie wiele czasu i wiele krwi kosztowało. Generał *Seoane*, chociaż cierpiący na swoje rany, nie oddalał się z pobojowiska i wspierał dotremi radami Generała *Evans*. Ten ostatni wspomina chlubnie o Francuzkich Generałach *Harispe* i *Noguès*, z powodu czynnego ich udziału.

— W tych dniach powrócili do Plymouth pozostali oficerowie i matkowie z wyprawy na Eufrat. Odbyli oni drogę lądem, od uścia Eufratu aż do morza Śródziemnego. Tylko Półkownik *Chesney* pozostał jeszcze, ażeby zaprowadzić, ile możności, przedszą komunikacyę pocztową między Indyami a Europą przez Eufrat.

— Donoszą z Aten pod d. 25 b. m. o zmianie tamecznego gabinetu. *Polyzoides* otrzymał wydział oświecenia publicznego i spraw wewnętrznych; *Paikos*, wydział sprawiedliwości; były Minister *Rizos*, mianowany Radcą Stanu.

— Dzienniki Nowego Yorku donoszą z Meksyku pod d. 30 Marca, że w Orizabala prowincyi Veracruz, miało miejsce zaburzenie ze strony pospólstwa, które wołając: „Śmierć obcym!” napadło na dom zamieszkały przez kilku Francuzów, grożąc zburzeniem tegoż; zakonnikom tamiecznym udało się przecieć przez stosowne przemówienie do ludu, odciągnąć go od blizkiego bezprawia. Z tego atoli miejsca poszli potem do Cocolapa, gdzie uderzyli na rękodzielnię braci *Le-grand* i obu ranili.

— Rząd Buenos-Ayres (w Ameryce Południowej), wydał pod dniem 26 Sierpnia z. r. następujący wyrok, dotyczący się przyjęcia Jezuitów: „Ponieważ do tego miasta sześciu Xieży Towarzystwa Jezusowego z Europy przybyło, którzy szczególnie dobrze od Rządu, od mieszkańców zaś, od tego katolickiego ludu, z powszechną radością przyjęci, okazali życzenie pełnienia użytecznych usług krajowi czynnościami swojego zakładu, Rząd przeto, zważywszy, że przez to nadarza się sposobność przywrócenia pomienionego, od ludu naszego tak poważanego Towarzystwa, z powodu tegoż w dawniejszych czasach religii i krajowi pełnionych usług i aby przygotować wykonanie tego ważnego zamiaru, użytkując z najwyższej władzy, którą piastuje, uchwalił i uchwała: Art. 1. Wspomnieni sześciu Xieży Towarzystwa Jezusowego, obejmą dawne Kollegium wygnanego Towarzystwa tegoż nazwiska, i od pomienionego Kollegium klucze oddane im będą, ażeby tam, podług przepisów swoich, żyli w społeczeństwie, przyjmowali tamże wszystkich członków Towarzystwa, przybywających z Europy dla przestrzegania w tym kraju zasad instytutu, wreszcie, ażeby otworzyli szkołę, co Rząd uściłnie im zaleca; w tym przypadku, jeśli tego potrzeba była, oddany im także będzie przyległy plac tego gmachu. — Art. 2. Postanowienie to ma być udzielone Przewielebnemu Biskupowi w tej dycezyi, potem ogłoszone i do urzędowych wciągnięte rejestrów. *Rosas Augustyn Carri-rigos.*“ (G. C.)

HISZPANIA.

San-Sebastian, d. 21. Maja.

Generałowie *Evans* i *Jauregui*, wrócili dzisiaj do tutejszego miasta z całą legią angielską, z półkiem zwanym *princesa* i grenadyerskimi kompaniami z *Saragossy* i Jaen, jak niemniej z batalionem strzelców (*chapelgoris*) i z jeńcami w liczbie 780 w Iruñ i Fuentarabia zabranymi. Dwa okręty parowe opatrzone w żywność na dni 3, odwieżą jeńców do Corunny. — Rząd hiszpański postanowił zatrzymać w służbie na czas dłuższy pod nowymi warunkami, legią angielską. Oficerowie i żołnierze, którzyby dłużej służyć nie chcieli, będą odesłani do Anglii. — Z Galicyi dowieziono dla wojska Królowej milliom racyj żywności wszelkiego rodzaju. — Jutro wyruszą Krystyniści do Tolozy, które to miasto, niemal w zupełności jest przez mieszkańców opuszczone. — Karoliści broniący *Passage*, nie mają więcej, jak 8 batalionów i 5 kompanij piechoty. (G. C.)

PORTUGALIA.

Lisbona, d. 15. Maja.

Ministryum zostało rozwiązane, a to z powodu dyskusyi w Kortezech, gdzie tym razem mieli Ministrowie mniejszość po sobie. Rzecz tyczyła się etatów marynarki, nad którymi rozprawiano przez trzy dni, ale w końcu, to jest: dnia 11, okazało się tylko 39 kręsek za wnioskiem, przeciwnych zaś 47. Jak tylko powzięto o tém wiadomość, podali się Ministrowie natychmiast do dymissyi, a podanie ich Królowa przy-

и его же составъ новаго Министерства порученъ Г-ну *Diasъ d'Оливейра* Президенту Кортесовъ. Тѣхъ, которые хотѣли бы быть Министрами, не желаютъ принять, приглашаемые же къ должности, отказываются. Столица наслаждается спокойствіемъ. (G. C.)

ТУРЦИЯ.

Константинополь, 10-го Мая.

Султанъ благополучно совершилъ предпринятое путешествіе. На всемъ пути до Шумлы, жители принимали его съ величайшимъ восторгомъ. 17 Іюня возвратится онъ въ столицу. Къ возвращенію сдѣланы уже приготовленія.

— Много курьеровъ прибываетъ съ нѣкотораго времени къ Лорду *Понсонби*; кажется что они привозятъ депеши касательно посредничества въ договорахъ между сими Державами. (G. C.)

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

По письму изъ Филадельфіи напечатанному въ *Morning Chronicle*, два путешественника въ болышомъ хребтѣ Кумберландскихъ горъ, открыли три окаменѣлыхъ тѣла: два человека и одну собаку. Эти три останки, сказано въ письмѣ, могутъ быть вынуты съ мѣста совершенно не поврежденными, но оставъ собаки по причинѣ положенія его въ скалѣ, представляетъ большія затрудненія. Два человека похожи на охотниковъ: едва можно различить ихъ платье, которое вѣроятно также окаменѣло. Они описаны слѣдующимъ образомъ: одинъ сидитъ опершись головою на наклонившейся скалѣ; другой стоитъ держа въ рукѣ дротикъ, и кажется остановленъ на бѣгу. Собака лежитъ какъ бы въ испугѣ, но всѣ части ея тѣла явственно обозначены и потому удобно описать ее положеніе. Нельзя иначе объяснить такое удивительное превращеніе, какъ тѣмъ, что эти два человека, погибли при какомъ нибудь ужасномъ переворотѣ природы. Углубленіе въ горѣ въ которомъ они найдены, простирается на 125 фут. въ разстояніи на полторы мили отъ пещеры названной *пещерою Маммутовъ*. Входъ въ нею очень затруднителенъ, и можно полагать, что еще никто тамъ не былъ. При входѣ въ пещеру множество ручьевъ, вытекающихъ кажется изъ пещеры. (J. de S. P.)

Средство противу гервей истребляющихъ озимые посѣвы.

Разсматривая отношенія природы къ возрожденію (такъ называемыхъ) наскомыхъ червей, которые въ прошломъ году нѣсколько разъ истребляли зимніе посѣвы, и также, что болѣе всего содѣйствовало къ появленію и размноженію ихъ, нахожу: Во 1-хъ) что на парныхъ поляхъ поросшихъ травою, бабочки на листьяхъ клали яйца. 2) что навозъ устланный на парномъ полѣ, многими хозяевами для лучшей запашки оставался разтрѣсеннымъ до тѣхъ поръ, пока поросъ травою, и это все содѣйствовало къ безопасной кладкѣ яицъ бабочками подъ жирнымъ навозомъ и къ совершенному ихъ развитію; потомъ запаханный навозъ развелъ червей и они уже прямо ожидали посѣвнаго зерна для истребленія.

Для отвращенія на предъ размноженія вредныхъ посѣвныхъ червей, почитаю непремѣннымъ: 1-е) чтобы парныя поля не позже 15 Мая были вспаханы. 2) Вывезши навозъ, чтобы тотчасъ по разотланиі запахать и дать ему время слежаться въ землѣ; ибо если посѣвно заборошить, то солоmistый навозъ выходитъ на верхъ. 3) Необходимо должно устроить поле послѣ третьяго взмета такъ, чтобы не сѣять ржи въ свѣжую но въ хорошо просохшую почву. 4) Посѣвную рожь должно приготовить по способу общенному въ N. 80 Лит Вѣст. истекшаго года, и стараться сѣять по зимнему вѣтру; это имѣетъ несомнительное вліяніе на урожай озимыхъ посѣвовъ а даже и яровой хлѣбъ ставный подобнымъ же образомъ, особенно горохъ и ленъ, всегда удачны; и 5) Если при взметаніи почвы появятся тѣже посѣвные черви, для вѣщей безопасности (хотя богульница *Ledum Palustre* совершенно обезпечиваетъ зерно отъ поврежденія) нужно съ посѣвомъ опоздать такъ, чтобы до зимы всходы позеленѣли, ибо я увѣрился, что всходы, который засталъ морозъ въ красныхъ отросткахъ, столько терпѣть, что на весну едва десятая часть и то очень слабо произрасти можетъ, а въ противномъ случаѣ всходы удаются самымъ лучшимъ образомъ и несомнительно должно надѣяться на хороший урожай. — По сему сообщая мое замѣчаніе потерпѣвшимъ земледѣльцамъ, надѣюсь, что агрономы усматривающіе въ разныхъ изобрѣтеніяхъ одобритъ таковую предосторожность, а старые земледѣльцы увѣрятъ въ справедливости сего и такимъ образомъ будутъ готовить почву для посѣва. — Окружный Попечитель магазейновъ Виленскаго уѣзда, *Богуславъ Запасникъ*.

яетъ, utworzenie zaś nowego Ministerium, Panu *Dias de Oliveira*, Prezesowi Korteżów poruczyła. Wybor nowych członków jeszcze nie nastąpił, bo jest bardzo trudny. Tych, co by pragnęli być Ministrami, nie chcą wcale; wzywani zaś do tych obowiązków, przyjąć takowe wzbraniają się. Stolica używa spokojności. (G. C.)

ТУРСЬЯ.

Konstantynopol, d. 10 Maja.

Sultanъ szybko i szczęśliwie odbył przedsięwziętą podróż. Przez całą drogę aż do Szumli, przyjmowali go mieszkańcy z największym zapamię. Onia 17-go Czerwca wróci do stolicy. Do powrotu już są poczynione przygotowania.

— Wielka ilość gońców, przybywa od niejakiego czasu do Lorda *Ponsonby*; zdaje się, iż przywożą depesze, ściągające się do pośrednictwa w układach pomiędzy temi Mocarstwami. (G. C.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Podług listu z Filadelfii, ogłoszonego w *Morning Chronicle*, dwaj podróżni w wielkim łańcuchu gór Kumberlandzkich, odkryli trzy skamieniałe ciała: dwóch ludzi i psa. Trzy te ciała będą mogły być wydobyte z miejsca, gdzie się znajdują, w stanie zupełnego zachowania, lecz skamieniałość psa, z przyczyny położenia, jakie zajmuje w skale, stawia wielkie trudności. Dwa ciała ludzkie zdają się być strzelców: za ledwo rozróżnić można ich odzienie, które zapewne również skamieniało. Opisują ich takim sposobem: jeden jest w postawie siedzący, mając głowę opartą na pochylonej skale, drugi stoi, trzymając w ręku dziryt i zdaje się być strzymany w szybkim biegu. Pies leży jakby przejęty strachem, lecz wszystkie części jego ciała nie są dość wyraźne dla określenia dostatecznie jego położenia. Nie można inaczej przypuszczać o tém zadziwiającem przeistoczeniu się, jak, że ci dwaj ludzie byli zagrzebani przez jakieś okropne wstrząśnienie natury. Wydrążenie, w którym są znalezione, jest na 125 stop głębokości w górze i leży blisko o półtorej mili od grotu, nazywaney *grotą Mammutów*. Wejście tam bardzo jest trudne, i można sądzić, iż tam nikt jeszcze nie przeniknął. U stop wejścia znajduje się mnóstwo strumyków, które zdają się wychodzić z grotu. (J. de S. P.)

Środki zapobiegające przeciw robactwu, niszczącemu usiewy ozime.

Porównując naturę z nastaniem i wylęgnięciem się posiewnych (tak nazwę) robaków, które w ominionym roku po kilkakrotnie niszczyły ozime usiewy; tudzież, co im pryncypalnie wygoło robiło do ich rychłego wylęgnięcia się i wzrostu, przekonywam się: 1) że na ugorach, czyli poparach, trawą porośłych, motyle na liściach składały jaja; 2) że na ugorowe pole wywieziony, przez wielu gospodarzy dla gładkiego wyorania, po roztrząśnieniu zostawiony był dopóty, nim trawą nie obrośnie: co wszystko do bezpiecznego składania jaj pod częściami tłustego nawozu przez motyle, i do zupełnego tych doryżenia sprzyjało, a później worany nawoz, ukształcił robaki, i już gotowemi były na przyjęcie prosto w swe niszczące paszcze usiewnego ziarna.

Przeto, zapobiegając nadal rozplodzeniu się najszkodliwszego posiewnego robactwa, uważam za rzecz nieodbitą: 1) Aby ugory czyli popary naydaley do 15 Maja porane były; 2) nawoz, jak się będzie wywoził, aby ony po roztrząśnieniu natychmiast zaorać i dozwolić mu czasu dla uleżenia się w ziemi, gdyż przez prędkie bronowanie, sfomiaty nawoz na wierzchoł się wydstaje; 3) starać się potrzeba przyrządzić trojone pole tak, aby w świeże kartanie nie siać żyta, ale w dobrze przetrawioną powietrzem rolę; 4) żyto usiewne trzeba przyrządzić podług mojej informacyi, objawionej przez gazetę *Kuryera Litewskiego* w N. 80, daty ostatnich dni Września 1836 r., i starać się potrzeba siać zimowym wiatrem; jest to wpływ niemylny na rodzaj ozimego ziarna: nawet i jarzyny siane tymże wiatrem, szczególnie groch i len dobrze się udają; i 5) jeżeli w mieszaniu ziemi okaże się też posiewne robactwo, dla bezpieczeństwa większej, (choć i *Bahun*, czyli *Bagno*, *Ledum palustre*, zupełnie ziarno od niszczenia zabezpiecza), trzeba siewbę opóźnić tak, aby obchód przed zimą pozieleniał, gdyż się przekonałem, iż obchód w czerwonych kielkach zaległy zimą, tak dalece ginie, że ledwie dziesiąta część usiewnego ziarna na wiosnę wzrósł i to nie buyny nabrać może; a przeciwnie, nayıpiętnie się ruń ukształca, i że plon niemylny wyda, spodziewać się należy. Z tego więc powodu, komunikując moję uwagę współ skrzywdzonemu rolnikom, pochlebiam sobie, że szczęśliwi Agonomowie w rozmaitych wynalazkach, nie zganiają takowego zapobieżenia, a starzy rolnicy zbliżają się do prawdy, i takim sposobem swe role do usiewu przyrządzać będą. — Wydziałowy Kurator Magazynów Powiatu Wileńskiego *Bogusław Zapaśnik*.